

66.
koncertní
sezona
2021
2022

Brad Mehldau
& Filharmonie Brno
Mahenovo divadlo
6|3|2022

Filharmonie
Brno Philharmonic

Program

BRAD MEHLDAU

Improvizace na témata Johanna Sebastiana Bacha
Improvisation on themes by Johann Sebastian Bach

JOHANN SEBASTIAN BACH / arr. Igor Stravinskij
Preludium a fuga č. 10 e moll BWV 855
Prelude and Fugue No. 10 in E minor BWV 855

JOHANN SEBASTIAN BACH / arr. Alexander Siloti,
Charles Coleman
Preludium h moll podle BWV 855a
Prelude in B minor after BWV 855a

JOHANN SEBASTIAN BACH / arr. Anton Webern
Fuga (Ricercar a 6 z Hudební obětiny BWV 1079)
Fugue (Ricercar a 6 from The Musical Offering BWV 1079)

JOHANN SEBASTIAN BACH / arr. Clark Rundell
Contrapunctus XIX z Umění fugy BWV 1080
Contrapunctus XIX from The Art of the Fugue BWV 1080

---

přestávka | 20'

BRAD MEHLDAU

Koncert pro klavír a orchestr (verze 2020), česká premiéra
Concerto for piano and orchestra (2020 version), first Czech
performance

věnováno Herbie Hancockovi
dedicated to Herbie Hancock

I. (the voyage continues)

II. –

III.

Brad Mehldau klavír / piano

Filharmonie Brno

dirigent / conductor **Clark Rundell**

Koncert trvá bez přestávky přibližně 1 h a 20 min.
Spolupořadatelem koncertu je JazzFestBrno.

JAZZFESTBRNO
mezinárodní jazzový festival

Doškrábat se k extázi

věnováno Jiřímu Slavičinskému

Jan Němec

Pamatuju si přesně, kdy jsem Brada Mehldaua viděl poprvé. Přesněji řečeno: vybavuji si ten okamžik, ale rok vůbec. Můžeme se však dohodnout, že to bylo na podzim 2003, když mi bylo dvaadvacet. Přišel jsem večer domů a zapnul si televizi (tehdy jsem ještě doma měl televizi!) v naději, že by na programu ČT 2 mohli dávat nějaký nezávislý americký film. Ideálně něco od Richarda Linklatera, jehož film *Před úsvitem* mně někdy v té době uhranul, a věděl jsem, že se chystá i pokračování.

Jenže na televizní obrazovce (o úhlopříčce mého současného notebooku) ten večer neběžel film, ale dokument. Šel jsem si vyčistit zuby, a když jsem se vrátil do pokoje, viděl jsem chlápka, jak se potuluje nočním Berlínem: čeká na zelenou, objednáva si v okýnku jídlo, občas něco utrousí. Během převlékání do pyžama jsem pobral, že je to Američan, který má mít v Berlíně koncert, a napadlo mě, že nálada toho dokumentu vlastně nemá k Linklaterovým filmům daleko. Hlavně proto jsem to tehdy nevypnul a dobře jsem udělal: chlápek se záhy posadil ke klavíru, zajel mu do vlasů a vyčesal z nich kus melodie z jedné písničky Radiohead. Už nevím, jestli to byla „Paranoid Android“ nebo „Knives out“, vím však jistě, že nic podobného jsem do té doby neslyšel. Amík se celým tělem nakláněl nad klaviaturu, nořil do ní prsty, jako když člověk něco hledá pod vodou (nebo jako filipínský léčitel do pacientova břicha – v té době byli populární!), a když se dochrvěl poslední tón, obrátil se na kameru a dost ležérně utrousil něco jako: „Mě Thom Yorke zajímá úplně stejně jako Bach.“ A pak začal vysvětlovat jakési harmonické postupy, které bych tu nerad komolil.

Studoval jsem tehdy sociologii a měl jsem kamaráda, který ji kombinoval s hudební vědou a kromě toho sám hrál na akordeon. Utíkali jsme společně ze světa koncertů, diskursů a hypotéz do literatury, hudby a divadla. Na důkaz spřízněnosti jsme si dokonce někdy ve druháku na jeden semestr vyměnili oblečení. Proboha, ne všechno! Ale Jirka měl báječnou pruhovanou košili bez límečku, kterou si dovezl z Erasmu ve Finsku (je to tak, Jirko?), a já jsem mu za ni nabídl mé tehdejší rozpoznávací znamení, totiž tlustý oranžový svetr z jačí vlny. Můžeme se tedy dohodnout, že když jsme se druhý den potkali na kvantitativních metodách, měl jsem zrovna na sobě jeho jemnou košili a on můj kilový svetr.

„Včera jsem viděl skvělej dokument,“ řekl jsem. „Normálně asi jazzovej klavírista, ktorej –“

„Brad Mehldau, co?“ přerušil mě.

„No já právě nevím, jak se jmenoval.“

„Určitě to byl Mehldau, ten je fantastickéj. Navíc já jsem ten dokument viděl taky.“

mám nejradši, když Mehldau hraje sólo. Tehdy jsem samozřejmě hned ten druhý den zašel do hudebního oddělení Mahenovy knihovny (Spotify opravdu ještě nebylo!) a napůjčoval jsem si tam postupně všechna jeho řadová alba. Fungovalo to tehdy tak, že po cestě z knihovny se člověk rovnou stavil pro prázdná cédéčka a ve vypalovacím programu s historií poučeným názvem Nero si doma pořizoval jednu pirátskou kopii za druhou (už je to promlčené, ne?). No a nic nevypovídá víc o tom, jak jsem Mehldaua ctil, než že jeho koncertní album „Live in Tokyo“ z roku 2004 jsem si nepřepálil, ale šel si ho obřadně koupit do Indies.

Nevím už přesně, co Mehldau v Besedním domě hrál (i když na něčem bychom se určitě mohli dohodnout), ale odnesl jsem si z toho zhruba toto: Jedna věc je být klasicky školený klavírní virtuóz, druhá jazzman tělem i duší a ještě další mít cit pro kapely jako Nirvana, Radiohead nebo Massive Attack, které v devadesátých letech vyždřily rozpoložení generace X. Až na to, že v případě Mehldaua to rozdílné věci nejsou. Na jeho klavírních recitálech se běžně potkává Johannes Brahms s Kurtem Cobainem nebo John Coltrane s Paulem McCartneym. A co je na tom nejdivnější, pořád to zní jako Brad Mehldau.

Ten samozřejmě mnohokrát mluvil o tom, jak ke svým klavírním improvizacím přistupuje: někdy si vezme pouze kus písničky, někdy vychází z melodie, jindy z harmonie, v některých případech dokonce ani nejde o improvizace, ale o předem vystavěné variace. Snad že jsem spisovatel, mně jeho předělávky neodbytně připomínají literární techniku proudu vědomí: je trochu jedno, čím přesně se začne, ale jakmile vás tok nabere na rohy, nezbývá než si držet klobouk. Jste suchý list a platí pro vás jen zákony proudu.

Mehldau strávil koncertováním na evropských pódiích víc než deset let a před šesti roky tuhle etapu shrnul v pečlivě komponovaném setu čtyř CD nazvaném prostě „10 Years Solo Live“. Ten set se prodával i po koncertě v Besedním domě a my jsme si ho s Jirkou oba koupili (přesněji: já jsem ho pozval na koncert, on mi koupil ten set). Později večer jsme pročítali booklet a trochu vzpomínali na ty roky na vysoké. „Slova a zpěv Thoma Yorke,“ píše Mehldau v bookletu, „v sobě mají feeling, který je pro Radiohead unikátní – je to skoro jako by pro svoje posluchače vynalezli specifický pocit. Tím pocitem je extáze, jasně, ale je v ní taky určitý druh strachu, nepokoj, a tímhle sepětím protikladů je pro mě ta kapela zvláštní. Jedna ruka se natahuje po nebesích a skoro se jich dotýká; jenže zbytek těla zůstává v tomhle studeném a děsivém světě.“ A o kus dál říká podobně o bristolských Massive Attack: „Je v tom pocit odcizení, ale ta hudba se občas škrábe až k extázi.“

Rozuměli jsme mu moc dobře. Mehldau je ročník 1970, narodil se na začátku období, které se v jazyce kohort označuje jako generace X – my jsme oba ročník 1981, a generaci X tak uzavíráme. Sdílíme s Mehldauem senzitivitu, která má daleko do optimismu (a také nenasytlosti!) poválečných baby boomers, ale nejsme ještě mileniálové, první děti elektronického věku, které extázi i depresi kódují jedničkami a nulami. Pozice generace X je převoznická: mezi starým dobrým světem, který už není, a novým skvělým světem (Brave New World zní titul Huxleyho slavné dystopie), který asi nikdy nebude.

O nějakých patnáct let později jsme s Jirkou společně vyrazili na Mehldaův klavírní recital do Besedního domu. Už od dob toho dokumentu

Mám podezření, že Mehldau se postupně posouvá ke klasice a tajně sní o tom, že jednou sestaví koncertní program výhradně z Bacha, Brahmsa a Faurého. Naposledy jsem ho slyšel loni v září v Praze, v duu s britským tenoristou Ianem Bostridgem. Koncert se konal na pontonu na hladině Vltavy, pódium z jedné strany vizuálně lemoval most Legií a z druhé Palackého nábřeží. Máme za to, že hudbu – zvláště tu klasickou – musí obklopovat ticho, zde však doprava a další hluky města ústrojně vstupovaly do Schumannových písní a zhudebněných básní Williama Blakea, W. B. Yeatse či e. e. cummingse. Jirka tentokrát neměl lístek, takže poslouchal z nábřeží, které pozorní organizátoři osadili reproduktory. Mezi námi, byl to náročný, těžko srozumitelný program (poslouchejte Yeatse v originále v místy téměř operním přednesu!), ale Mehldau si dnes může dovolit cokoli. Od doby, kdy se toulal berlínskými ulicemi a působil jako „just a kid“, uplynulo už víc než dvacet let.

Album „After Bach“ z roku 2018, album, z něhož vychází i dnešní koncert, ovšem do kategorie „cokoli“ nespadá ani náhodou. Bach je Mehldauova stará láska, o Bachovi mluvil už v tom dokumentu a mnohokrát později. „Když hrajete Monka, narazíte na podobný paradox, jako když hrajete Bacha,“ napsal třeba v komentáři k Monkově skladbě „Think of One“. „Musíte se skladatelem úplně splynout; musíte se s ním setkat tak, jak chce on. Jenže to nakonec znamená, že musíte splynout sami se sebou a najít svůj vlastní způsob, jak ho hrát.“

V případě Mehldaua a Bacha navíc nejde jen o hudbu. Nevím, zda je to pravda, ale četl jsem, že Bach si na každou partituru nadepisoval: „Věnováno Bohu a pouze Bohu“. Dlouho jsem to netušil, ale rovněž Mehldau je hluboce věřící hudebník; možná proto má jeho virtuozita tak pokornou a přátelskou tvář. Citované úvahy o extázi a strachu generace X jsou z tohoto pohledu jen stínem obsáhlejší duality světla a temnoty, jejichž dialektika ho fascinuje: „Došlo mi, že bez temnoty není světla. Musím být naprosto ztracený – a pak se mohu znovu najít. A tohle se určitě děje během mých sólových vystoupení. Když to nechám být a opravdu se odevzdám hudbě, sestupuju na temné místo plné bolesti, odcizení, samoty a zmatku. A teprve po tomto sestupu se dokážu opět vynořit, vyjádřit mír a vyslovit jas. Víra je skutečná jen tehdy, je-li zkoušena.“ Horkých nebes se právě že dá dotknout jen rukou nataženou ze studeného světa, mohlo by znít Mehldauovo rozhrěšení pro Thoma Yorcka.

Jak jste už určitě poznali, na rozdíl od Jirky (doufám, že tu dnes jsi taky, kámo!) nemám hudební vzdělání. Zkusím to tedy na závěr takto: Bach je skladatel, který člověka nenechá padnout. „Když žádám Boha, aby nade mnou bděl, ve skutečnosti pouze připomínám sám sobě, že tak činí,“ říká Mehldau a právě toto vědomí, že člověk sice snadno může zapomenout na Boha, ale Bůh nemá jak zapomenout na člověka, jako by v Bachově hudbě navždy dýchalo. Nebo se tak aspoň můžeme dohodnout.

Autor je spisovatel

O účinkujících

Brad Mehldau je jedním z nejosobitějších jazzových pianistů dneška. Jeho lyrický a intimní umělecký výraz obdivují jak jazzoví puristé, tak hudební nadšenci. Oceňované sólové album *After Bach* z roku 2018, na kterém improvizuje na Bachova preludia a fugy, dalo základ programu pro klavír a orchestr pod vedením Clarka Rundella.

Podle *The New York Times* je Brad Mehldau se svou náklonností k populární hudbě a klasickou technikou nejvlivnějším jazzovým pianistou posledních 20 let. Je ceněn jako sólista i kapelník tria, ve kterém hraje s kontrabasistou Larrym Grenadierem a bubeníkem Jeffem Ballardem, a podílí se na různorodých projektech s Patem Methenym, Renée Flemingovou, Ianem Bostridgem nebo Joshou Redmanem. Brad Mehldau je nositelem řady ocenění, nedávno získal např. cenu Grammy za nadžánrové album *Finding Gabriel*. Jeho úspěšná snaha o fúzi hudebních idiomů dala vzniknout brilantním přepracováním písní současných skladatelů a kapel, mezi nimiž nechybí The Beatles, Cole Porter, Radiohead, Paul Simon, George Gershwin nebo Nick Drake. Paralelně vybrušuje svůj vlastní kompoziční styl a katalog jeho kompozic úctyhodně narůstá.

Více na bradmehldau.com

Dnešní **Filharmonie Brno** vznikla v roce 1956 sloučením rozhlasového a krajského orchestru a od té doby patří svou velikostí i významem k české orchestrální špičce. Dějinami orchestru prošla řada českých a světových dirigentských osobností jako Břetislav Bakala, František Jílek, Petr Altrichter, Jiří Bělohávek, Sir Charles Mackerras, Jakub Hrůša nebo Tomáš Netopil. Od sezony 2018/2019 je šéfdirigentem a uměleckým ředitelem Filharmonie Brno Dennis Russell Davies. Orchester pravidelně natáčí pro Český rozhlas a Českou televizi. Kromě realizace nahrávek pro řadu společností zakládá filharmonie v roce 2020 svůj vlastní nahrávací label Filharmonie Brno.

Filharmonie Brno je dnes nejen silným hráčem na poli symfonické hudby doma i v zahraničí, ale i předním organizátorem hudební sezony druhého českého města, aktivním festivalovým pořadatelem a kreativním lídrem orchestrální dramaturgie. Působí v neorenesančním Besedním domě, „brněnském Musikvereinu“ z roku 1873, a těší se na nový koncertní sál, který navrhuje tým architektů Tomasz Koniara a Petra Hrůši a akustika Yasuhisa Toyoty.

Více na filharmonie-brno.cz

S repertoárem přesahujícím staletí, kontinenty a styly se **Clark Rundell** prosadil jako mistr hudby od 18. století po současnost, od tanga po evropský modernismus. V nedávné době debutoval s Barcelonským symfonickým orchestrem, Klangforum Wien, Gulbenkianovým orchestrem (Lisabon), SWR Sinfonieorchester Baden-Baden, NDR Radiophilharmonie (Hannover) a Orchestre Philharmonique Royal de Liège. Pravidelně spolupracuje se všemi orchestry BBC, Britten Sinfonia, Royal Liverpool Philharmonic, Royal Northern Sinfonia, Ensemble 10/10 a Asko | Schöenberg.

Ve světových premiérách uvedl opery *Clemency* Jamese MacMillana, *Voices & Votes* Orlanda Gougha, *Tristan a Isolda* Juliana Josepha, *The Light of Lesser Days* Oscara Bettisona nebo *Iphigenia* Wayne Shortera a Esperanzy Spalding.

Je hluboce oddaný uvádění nové hudby, premiérově provedl díla skladatelů, jako jsou Steve Reich, Mark-Anthony Turnage, James MacMillan, Django Bates, Oscar Bettison, Gary Carpenter, Tim Garland, David Horne, Julian Joseph, Steve Mackey, Steve Martland, Brad Mehldau, Martijn Padding, Gwilym Simcock, Wayne Shorter a další.

Jako aranžér spolupracoval s Louísem Andriessenem na suitě z opery *Rosa* a na suitě z opery *Psaní Vermeerovi*. Clark Rundell nyní pracuje na dalších suitách z novějších oper Louise Andriessena.

V současné době působí jako profesor dirigování na konzervatoři RNCM (Royal Northern College of Music) v Manchesteru.

Více na clarkrundell.com

Zveme vás na

Edmar Castañeda & Grégoire Maret: Harp vs. harp, 5. ab. koncert cyklu Jazz & World Music v Besedním domě 22. 3. 2022 v 19:00; Edmar Castañeda – arpa llanera, Grégoire Maret – fukací harmonika

Mozart & Mahler Martiny Jankové, 2. ab. koncert cyklu Filharmonie v Janáčkově divadle I 24. a 25. 3. 2022 v 19:00: **R. Strauss** Serenáda Es dur, **Mozart** koncertantní árie KV 577 a KV 505, **Mahler** Symfonie č. 4; Martina Janková – soprán, Filharmonie Brno, dirigent Dennis Russell Davies

Pavoučí hostina, 5. ab. koncert Filharmonie doma v Besedním domě 31. 3. a 1. 4. 2022 v 19:00: **Berlioz** Král Lear, předehra, **Weber** Fagotový koncert F dur, **Roussel** Pavoučí hostina, koncertní provedení baletu-pantomimy; Guillaume Santana – fagot, Filharmonie Brno, dirigent Leoš Svárovský

Daniel Casares Trio: Guitarrísimo, 6. ab. koncert cyklu Jazz & World Music v Besedním domě 6. 4. 2022 v 19:00; Daniel Casares – kytara, Carlos Grilo – palmas, Sergio Aranda – palmas, flamenkový tanec

Velikonoční festival duchovní hudby, 29. ročník Tělo / Vtělení / Oslavení v brněnských chrámech 10.–24. 4. 2022: **Puschmann**, **Haydn**, **Sveinsson**, **Bruckner**, **Tulev**, **Gesualdo**, **Zemek Novák**, **Vivaldi**, **Bach** a další

Hisaishi diriguje Hisaishiho, 4. ab. koncert Filharmonie v Janáčkově divadle II 28. a 29. 4. 2022 v 19:00: **Prokofjev** Symfonie č. 7, **Hisaishi** Variace 57, **L. Sumera** Symfonie č. 2; Maki Namekawa a Dennis Russell Davies – klavír, Filharmonie Brno, dirigent Joe Hisaishi

---

Prodej vstupenek

- on-line: www.filharmonie-brno.cz
- v předprodeji Filharmonie Brno, Besední, 602 00 Brno
☎ +420 539 092 811, e-mail: predprodej@filharmonie-brno.cz
PO–PÁ 12:00–18:00 h
- ½ hodiny před koncertem v místě jeho konání

Rezervace vstupenek

- on-line: www.filharmonie-brno.cz
- e-mail: predprodej@filharmonie-brno.cz
- ☎ +420 539 092 811

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas, vypnuli mobilní telefony a během koncertu nefotografovali. Po jeho začátku není vstup do sálu umožněn.

Změna programu a účinkujících vyhrazena.

Za podporu a spolupráci děkujeme

Vydala Filharmonie Brno v roce 2022 nákladem 300 výtisků

text Jan Němec

motív na obálce je inspirovaný stropní malbou ze zasedání Besedního domu, která představuje páva s květinami

produkce Printeco s.r.o.

redakční uzávěrka 11/2022

Nakladatelem skladby *Preludium a fuga č. 10 e moll* (J. S. Bach / arr. I. Stravinskij) je Boosey and Hawkes Music Publishers Ltd.

Nakladatelem skladby *Fuga* (J. S. Bach / arr. A. Webern) je Universal Edition AG Wien.

Filharmonie Brno, příspěvková organizace
Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801
www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

B | R | N | O |

Jihomoravský kraj

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno.
Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a Jihomoravského kraje.

www.filharmonie-brno.cz
www.salprobrno.cz

